

RĪGĀ

2021. gada 19. jūlijā
Nr. 1-23/103_e

Valsts prezidenta kancelejai
Paziņošanai e-adresē

Latvijas Republikas Saeimai
Paziņošanai e-adresē

Ministru prezidentam
Paziņošanai e-adresē

Visām ministrijām
Paziņošanai e-adresē

Valsts ieņēmumu dienestam
Paziņošanai e-adresē

Finanšu un kapitāla tirgus komisijai
Paziņošanai e-adresē

Latvijas Bankai
Paziņošanai e-adresē

Latvijas Republikas Grāmatvežu asociācijai
lrga@lrga.lv

Latvijas Darba devēju konfederācijai
lddk@lddk.lv

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai
info@ltrl.lv

Latvijas Nodokļu konsultantu asociācija
lnka@lnka.lv

**Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta
sadarbības memoranda īstenošanas padomei**
nvo@mk.gov.lv

Par saimnieciskās darbības ieņēmumu kontu

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) pēc grozījumu pieņemšanas 2021.gada 16.jūnijā likumā “Par nodokļiem un nodevām” (stājas spēkā 2021.gada 12.jūlijā), kas

ievieš saimnieciskās darbības ieņēmumu kontu, sniedz informāciju par šī pakalpojuma pieejamību un apsvērumiem, kurus nepieciešams ņemt vērā, plānojot turpmāko darbu.

Risinājuma attīstība

Jau laika posmā 2018. – 2020.gadam Asociācija puda konceptuālu atbalstu idejai, ka būtu izveidojams risinājums, lai nodrošinātu automātisku nodokļu atskaitīšanu no personas konta. Asociācija arī puda, ka tehniski šādu risinājumu var ieviest 9 mēnešu laikā pēc likuma pieņemšanas Saeimā, un to varētu ieviest kredītiestādes atbilstoši faktiskajam pieprasījumam. Tā kā par to nevienam nebija pilnīgas skaidrības, likumdevējs piedāvāja kredītiestādei, kas risinājumu ievieš, atlaidi no finanšu stabilitātes nodevas.

Tā kā valsts puses uzstādījums bija tāds, ka pēc tam, kad persona izvēlas šāda risinājuma piemērošanu, katra atsevišķa maksājuma apstiprināšana nebūtu pieļaujama (notiek automātiski), saimnieciskās darbības ieņēmumu konta ieviešanai nevarēja izmantot nedz e-rēķinus, ko aktīvi izmanto pakalpojumu sniedzēji, nedz PSD2¹ risinājumus (maksājumu ierosināšanas un konta informācijas pakalpojums), ko izmanto tirgotāji, nedz zibprasījumus (zibsaītes, *request to pay*), ko ievieš Latvijas Banka. Parasts tiešā debeta risinājums nebija īstenojams, jo tas uzliktu gan kredītiestādēm, gan Valsts ieņēmumu dienestam papildu administratīvo slogu (piemēram, maksājumu atprasīšana).

Līdz ar to risinājums tika veidots kā jauna tipa, līdz šim neeksistējošs pakalpojums, kas šobrīd tirgū neeksistē, par pamatu ņemot Igaunijas LHV bankā pastāvošo pakalpojumu (citās Igaunijas bankās attiecīgais risinājuma nepastāv). Šāds risinājums uzskatāms par jaunu finanšu pakalpojumu, kuras ieviešanu kredītiestādei jāaskaņo ar uzraugošo iestādi. Paredzamās izmaksas katrai vidēji lielai bankai ir ap 50 000 *euro*. Pieprasījums – šobrīd tikai tik personu, cik ir mikrouzņēmuma nodokļa maksātāji – fiziskas personas (2020.gada beigās tādas bija starp 10 000 un 15 000 personu).

Risinājuma būtība

Saimnieciskās darbības ieņēmumu konta koncepts paredz, ka persona saņem ienākumus kontā, no ienākošās summas automātiski tiek bloķēta noteikta summa, par to nekavējoties tiek informēta nodokļu administrācija, tā veic aprēķinu un padod atpakaļ kredītiestādei faktiski samaksājamo summu no bloķētās summas, lieko atbrīvojot pieejamībai personai. Pārskaitījums uz Valsts kasi tiek veikts “pēc saraksta”, un to dara pati kredītiestāde. Personai nekādas nodokļa deklarācijas nodokļu administrācijai nav jāsniedz.

Asociācija vērš uzmanību, ka saimnieciskās darbības ieņēmumu konts nebūtu jāuzskata par risinājumu, kas attaisno (legitimizē) to, kādēļ persona piemēro mikrouzņēmuma ienākuma nodokļa režīmu. Ja šāda izvēle nav pamatota (piemēram, personai jābūt darbiniekam), jaunais risinājums nedrīkstētu būt aizsegs sliktas prakses turpināšanai.

Risinājuma tiesiskais ietvars

Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 146.panta otrā daļa noteic, ka “*vienkāršoto nodokļa samaksas risinājumu var izmantot tikai tāda nodokļa aprēķināšanā un iekasēšanā, kuram tā izmantošanu paredz konkrētā nodokļa likums*”. Šobrīd šāds likums ir tikai **Mikrouzņēmuma ienākuma nodokļa likums**. Tātad personai ir jābūt mikrouzņēmuma ienākuma nodokļa maksātājam, lai tā izmantotu saimnieciskās darbības ieņēmumu kontu jeb vienkāršoto nodokļa samaksas risinājumu.

Risinājums tika plānots vēl pirms pēdējās nodokļu reformas. Pieprasījuma pēc šāda risinājuma novērtējums pēc nodokļu reformas, kas veikta 2021.gadā, nav veikts, vai vismaz Asociācijai par tādu nav informācijas.

¹ EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2015/2366 par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK

Pēc Asociācijas aplēsēm, tās ir personas, kuras maksā apgrozījuma nodokli (mikrouzņēmuma ienākuma nodoklis) un kurām ir mazi saimnieciskie izdevumi (līdz 10%), vidēji ienākumi (nav mazāki par tiem, lai segtu minimāli nepieciešamās obligātās sociālās iemaksas un nav lielāki par PVN piemērošanas sliekšni – 40 000 *euro* gadā).

Autoratlīdzību saņēmēji šobrīd šādu risinājumu nevar izmantot, ja vien tie neregistrējas par mikrouzņēmuma ienākuma nodokļa maksātājiem, izvērtējot, vai šāds nodokļa režīms noteikto likmju un izdevumu atskaitīšanas kārtības dēļ vispār autoratlīdzību saņēmējiem ir izdevīgs.

Papildu tam jāņem vērā, ka saimnieciskās darbības ieņēmumu konta izmantošana, ja klients to izvēlētos, neizslēdz pienākumu maksāt obligātās minimālās obligātās sociālās iemaksas manuālā režīmā (likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 14.panta divdesmit trešā daļa). Tas nozīmē, ka pilnīgi automātisks risinājums nodokļu un citu maksājumu nomaksai likumos nav paredzēts.

Risinājuma ieviešana

Saimnieciskās darbības ieņēmumu konta izmantošana vienkāršotajam nodokļa samaksas risinājumam šobrīd ir piemērojama tikai mikrouzņēmuma ienākuma nodokļa maksātājiem (fiziskām personām), nevis ikvienai personai. Asociācija jau pauda, ka tā kā likums stājās spēkā tikai 2021.gada 12.jūlijā, deviņu mēnešu termiņu, kas bija norādīts kā nepieciešamais no Asociācijas puses, līdz 2021.gada 31.decembrim nav iespējams ievērot, tostarp tādēļ, ka šis ir jauns pakalpojums, kura sniegšanai kredītiestādei vēl papildus jāsaņem atļauja, ne tikai jāveic IT izstrādes, darbinieku mācības, procedūru pieņemšana, risku izvērtējums. Kredītiestādēs jaunu finanšu pakalpojumu ieviešana nav ātrs process, jo prasa īpašu rūpību, izvērtēšanu un saskaņošanu. Neatkarīgi no tā personu tiesības samaksāt nodokli netiek ierobežotas, jo mikrouzņēmuma ienākuma nodokļa maksātāji var turpināt nodokļa nomaksu kā līdz šim, veicot maksājumu no sava konta.

Datu pieejamība lēmuma pieņemšanai

Ņemot vērā to, ka 2021.gada 1.jūlijā stājās spēkā nozīmīgas nodokļu izmaiņas, kas skar plašu spektru saimnieciskās darbības veicēju, šobrīd nav iespējams novērtēt to, kāds būs pieprasījums pēc mikrouzņēmuma ienākuma nodokļa režīma piemērošanas, tostarp, minimālo obligāto sociālo iemaksu kontekstā. Kredītiestādes pilnvērtīgi spēs novērtēt pieprasījumu tikai tad, kad paši nodokļu maksātāji būs izdarījuši izvēli un valsts iestādes to būs apzinājušas.

Lūgums

Asociācija lūdz šīs vēstules adresātus pieņemt zināšanai šajā vēstulē izklāstītos apsvērumus un sniegt sabiedrībai skaidru, patiesu un niansētu informāciju par to, kas ir saimnieciskās darbības ieņēmumu konts, kam tas ir piemērojams un kādēļ šis pakalpojums ir vai nav pieejams.

Aicinām Kultūras ministriju kopā ar Valsts ieņēmumu dienestu vieglā un uztveramā veidā sniegt informāciju autoratlīdzību saņēmējiem, lai tie labāk spētu izvērtēt jaunās reformas ietekmi un labāko risinājumu viņu situācijai (ņemot vērā gan nodokļa likmes, gan izdevumu atskaitīšanas iespēju).

Asociācija cer, ka sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu, turpinot mūsu veiksmīgo sadarbību, spēsim novērtēt faktisko pieprasījumu pēc saimnieciskās darbības ieņēmumu konta pakalpojuma.

Esam gatavi sniegt papildu informāciju, ja tāda ir nepieciešama. Apliecinām vēlmi sadarboties, lai datus un to vispusīgā analīzē balstītos lēmumos sniegtu labāko risinājumu nodokļu maksātājiem/klientiem.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

E. Pastars, edgars.pastars@financelatvia.eu